

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Beati Rhenani Selestadiensis in Lvdvm L. Annæi Senecæ De Morte Clavdii
Cæsaris, Scholia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

28. VIAM RECTAM.] Omnes veteres Viam rectam legunt, quam via denominationem numquam apud auctores legi recte fit mentio apud Mart. ad finem lib. 8.

29. NITIDVS VT ERAT A BALINEO.] Cur haec dicat, vide Dionem ad finem lib. LX.

30. Εὐφραδίῃ, συνχαίρωδῃ.] Sollemnia verba sunt proclamari solita in Osiridis sacris Deo inuento. Jul. Firmicus de error. prophan. relig. statim initio, & commentarius antiquus à nostro Publio luci datus in Iuuenal. Sat. 8. Apud quos tamen potius legerem συνχαίρωδῃ, ut hic habetur, per ea, quam per o.

31. COTTA TECTVS, VALENS.] Fortasse Cotta Vectius, Valens. is enim summus orator & medicus inter Messalina adulteros iussu Nerei si ductus est. Plin. cap. 1. lib. XXIX. & Tacit. ad finem XI. Cotta autem apud eundem Tacitum non Tectus, sed Messallinus dicitur.

32. POLYBIVS, MYRON.] Sic veteres melioris nota hac representant, ut edidi. Quidam pro Myrone, Mytonem, & Heronactem pro Pheronacte ponunt, & ad finem, necubi imperatus esset, vel, ne nisi imperatus esset. At autem Claudium illos suos liberos pramississe, ne apud inferos imparatus esset, quia sine suis libertis nihil penitus facere, loqui, vel respondere poterat, eratque, ut ait Iulianus Imperator in Caesaribus: τὸν τὴν ἐπαγοδίασ δ' οὐ ποδὲν μα, μὴ ἐγὼ δ' ἐοικὼν αὐτοῦ, καὶ ἀδελφόν. Postrema autem lectio ferri potest, ut notet eum libertorum imperis obnoxium, unde dicitur est Saturnalia toto anno celebrasse.

33. Εἴτε τὰ δοί.] Vetus vnus hunc versum dixerit sic scriptum habet, αἴτε τὰ δοί τὰ ἀπέλας, δὴν ἀδελφὸν γένοντο. & paullo infra omnes veteres legunt: si vni Dij laturam fecissent, & ad finem, ut à cognitionibus abesset.

BEATI RHENANI SELESTADIENSIS,

IN LVDVM

L. ANNAEI SENECAE

DE MORTE CLAVDII CAESARIS,

Scholia.

PAG. 763. 2. QUID ACTVM SIT.] Cladius Caesar, Drusi Germanici filius, qui Caio proxime successit, talem egit principem, ut neficias stultior nefuerit, au crudelior. Hunc Annaeus Seneca hoc libello, quem Ludum de morte Claudij Caesaris inscripsit, mirè taxat, & suis (quod atunt) coloribus graphice depingit. In causâ autem non nihil fuisse crediderim, cur sic Claudium insectaretur, quod sub eo exsulauit. Cuius rei ipse meminit in lib. De breuitate vitae ad Paullinum, his verbis de Caesare blandiuscule loquens: Nec enim sic me deiecit, ut nollet erigere: imò ne deiecit quidem, sed impulsum à fortunâ, & cadentem sustinuit, & in preceps euntem, leniter diuinæ manus vsus moderatione deposuit. Haec Seneca. Ceterum cum Agrippina Claudio nupsisset, ne malis tantum facinoribus innotesceret, veniam exsiliij pro Annæo Senecâ, simul praetura impetrat, latum in publicum rata ob claritudinem studiorum eius, utq. Domitij pueritia tali magistro adolesceret, & consilijs eiusdem ad spem dominationis creteretur: quia Seneca fidus in Agrippinam memoriâ beneficij, & in sensus Claudio dolore iniurie credebatur. Haec Tacitus.

Ibid. IN CAELO.] Ridelicè caput, pollicens se traditurum, quæ in caelo ante diem tertium Eidus

Octobris acta sunt: quasi illic sint Kalendæ. Sic Homerus subinde describit, quid interea dij fecerint in caelo. locus est ex imitatione: nam ita exordimur Annales.

Ibid. ANTE DIEM TERTIVM.] Excessit enim Claudius tertium ante Eidus Octobris, Asinio Marcello, Acilio Auiolâ Coss. LXXIV. aetatis imperij XIV. anno. Ac veneno quidè occisum conuenit: ubi autem, & per quem dato, discrepat. Auctor Tranquillus & Tacitus: Eidus autem per ei diphthongum Graecam scriptum est: quâ utebantur antiqui in his, quæ extensum habent. id quod in vetustis inscriptionibus etiamnum visitur.

Ibid. FELICISSIMI.] Ob Claudium sublatum.

Ibid. b. EGO SCIO ME LIBERV M FACTVM.] Innuit tyrannidem Claudij, vel optimis optima cum loqui tum agere prohibentis.

Ibid. AVT REGEM, AVT FATVVM.] Hic stultitiam Claudij notat: neque id falso. Nam mater Antonia portentum eum hominis dicitabat, nec absolutum à naturâ, sed tantum inchoatum: ac si quem concordia argueret, stultiozem aiebat filio suo Claudio. Auia Augusta pro despectissimo semper habuit: non affari, nisi rarissime; non monere, nisi acerbo & breui scripto, aut per internuncios solita. Soror Liuilla eum audisset quandoque imperaturum, tam iniquam,

tam indignam sortem populi Romani palam & clarè detestata est: ut scribit Tranguillus. Hoc autem pro uerbo, Aut regem, aut fatuum nasci oportet, antiqui regum recordiam taxabant. Nam quemadmodum in fatuis, risu, quacumque fecerint, excipimus: sic regum quoque facta nemo non probat. Proinde uerissimum est, facultatibus licentiaq. & adsentationibus ali principum uitia: quod de Antonio Velleius Paterculus scriptum reliquit. Caterum nisi stulti fuissent olim reges, non essent libri illorum satiraribus referti, hoc est, factis, non tam stulti (sæpenuerò quam sceleratis, ac impijs) cædibus. & bellis: quibus in hoc mundo nihil stultius. Qui huius prædierby explicatiorem interpretationem legere cupit, Erasmi Roterdami, quem equidem ut præceptorem & ueneror & suspicio, Chilitades adeat. Illic enim præter eruditonem, qua huic nusquam deest, etiam ad uitam rectius instituentiam saluberrimam inueniet cohortationem.

Pag. 763. b. QVIS VMOYAM AB HISTORICO.] Salsissime taxat uanitatem historicorum, qui scribunt quidquid uolunt, nullo fideiussore.

Ibid. AVCTOREM PRODUCERE.] Auctor est, non solum is, cuius iussu & auctoritate fit aliquid, uerum is, unde rumor est ortus. Produci autem testes dicuntur.

Ibid. QUÆRITE AB EO QUI DRUSILLAM.] Caius Casar (ut refert Suetonius) Drusillam sororem uisasse virginem creditus est: quam mox L. Cassio Longino consulari collocatam abduxit, & in modum in sua uxoris propalam habuit. Eadem defuncta iustitiam indixit, in quo risisse, lauisse, cenasse, cum parentibus, aut coniuge, liberi uel, capitale fuit: cuius amorem quantū faceret, uel hæc re docuit, quod post mortem eius repente nocturne ab urbe profugiens, transcurrà Campaniã, Syracusas petiit. Rursusq. inde prope rediit, barbâ capillosq. promisso. Nec umquam postea, quantiscumque de rebus, ne pro concione quidem populi, aut apud milites, nisi per nomen Drusillæ dicerant. Seneca quoque nosse in libro de Breuitate uitæ Suetonio adspulatur, adfirmans Caium post mortem Drusillæ, furiosâ inconstantia modo barbâ capillumq. submittentem, modo Italia ac Sicilia oras errabundum permeitentem, numquam satis certum fuisse, utrum lugeri uellet, an celi sororem. Eodem enim tempore, quo templa illi consistuebat & puluina, eos qui parum massi fuerant, crudelissimâ afficiebat animaduersione. Hanc igitur Drusillam, quidam, cum esset uia Appia curator, in qua sepeliebantur Romani, ut gratificaretur Caio, calum aduentem se uidisse in senatu iureiurando adfirmant, quod cum illi nemo crederet, sed rideretur potius, sanctè promissu, se nihil amplius, ne si hominem quidem in medio foro occisum uidisset, deinceps indicaturum.

Ibid. NON PASSIBVS ÆQVIS.] Particula est carminis Virgiliani in Aeneide. Respexit autem ad id, quod Tranguillus de eo refert, his uerbis: Cæterum ingredientem desituebant poplites minus firmi.

Ibid. VELIT, NOLIT.] Εἰπωρίζεξ dixit.

Ibid. APPIÆ VIÆ.] Hæc sic nominata fuit ab Appio, qui eam munuit: ut auctor est Liuius in nono primæ Decadiæ. Estq. præcipua uiarum, ducens Brundisium, in qua erant conditoria sepulchraque Romanorum.

Ibid. DIUVM AVGVSTVM.] De quo sic inquit

Suetonius: Nec defuit uir prætorius, qui se effigiem cremati euntem in caelum uidisse iuraret.

Ibid. SOLI NARRABIT.] Notat morem eorum, qui huiusmodi portenta spargunt in uulgus. Primum unicipiam narrant, uelut arcanū quod sileri uolunt: deinde fama scribit, alio alius per manus tradente.

Ibid. CONCEPTIS UERBIS.] Conceptis uerbis proprie iuramus, cum (ut Latine dicam & eleganter) alio præcunte, ac iusiurandum dicente, aliquid expressis ad certam formulam uerbis promittimus. Plautus in Bacchidibus: Ego iusiurandum conceptis uerbis dedi, daturum id me hodie mulieri ante uesperam: nunc pater ne peierem cura.

Ibid. c. ETIAM SI IN MËDIO FORO.] Taxat obiter urbem Romanam: in qua tanta erat impunitas malis, ut homines sæpenuerò in medio foro occiderentur. Id quod passim fiebat Roma sub Alexandro, frequentissimo foro in meridie.

Ibid. IAM PHOEBVS.] Chronographia est. Et tacite notat poetas quosdam, qui huiusmodi descriptionibus explent uolumina. Quos taxauit & Horatius in arte poetica:

Cum lucus & ara Dianæ,

Et properatis aq. per amœnos ambitus agros, Aut flumen Rhenum, aut pluuuius describitur arcus.

Ibid. AVGEBAT CYNTHIA REGNUM.] Al. lignum legitur: tu lege lychnum, eleganter uocat lychnum lunæ, quod alicuo lumine egeat, nempe solis.

Ibid. GRATOS CARPEBAT HONORES.] Id est, factus. Sic Horatius, iuris honores uocat, quidquid frugum terra producit.

Ibid. PUTO MAGIS INTELLIGI.] Poetas notat, nimis anxie tempus describentes, & id multis carminibus, cum interim quatuor cum maximum uerbis, & quidem expressis dici posset.

Ibid. FACILIVS INTER PHILOSOPHOS.] Festiue dictum in horologiorum discrepantiam. Simulq. philosophorum perpetuum illud distiduum latenter taxat. Nam cui non notum est, quam inter se philosophi omnes in diuersis (quod aiunt) dissideant? Plato siquidem (ut in hæc digressiuam exspatiemur) unum Deum unigenitum ex seipso natum censuit: Anaximander caelestia sidera, Deos esse: Thales animam mundi, Deum putat: Aristoteles formam separatam, sphaera quidem uniuersæ innitentem: Democritus mentem ignitam, mundi animam: Epicurus specie humanâ Deos esse: Pythagoras, monada: Stoici Deum ignem esse, necnon spiritum, qui mundum uniuersum penetrat. Denique Eucemerus Tegeates, & Theodorus Cyrenensis, nullos esse deos. Quid cum de principis rerum disputant, nõne diuersissima sentire uidentur? Anaximenes Milesius ærem esse rerum principium adstruxit: Thales aquam: Anaxagoras Clazementius particulas similes: Heraclitus ignem: Archelaus Atheniensis, æris infiniti raritatem ac densitatem: Empedocles amicitiam & licem: Pythagoras numeros, & horum commensiones: Plato Deum, materiam & ideam: Zeno Deum & materiam, & quatuor elementa: Aristoteles entelechiam, materiam, & priuationem, elementa quatuor, & quintum quoddam corpus. An uerò de mundo inter illos conuenire putas? Nullibi magis disident. Nam Plato Deum ad sui exemplum ait mundum effinxisse: Aristoteles sempiternum esse uult: Epicurus plane interituum: Xenophanes sempiternum, corruptionis expertem: Py-

thagoras

thagoras & Stoici genitum à Deo, sed ex suâ quidem naturâ, nequaquam interitus immunitem. Plato quoque animantem esse mundum assenerat, seq. ex tabescentibus alere: Democritus, Aristoteles, & Epicurus id constanter negant. Adde quod Thales unum mundum esse censuit: Democritus & Epicurus innumerabiles: ac horum discipulus Metrodorus, absurdum esse dixit, in agris vnica nasci spicam, vnumq. in infinito mundum: innumeros autem esse, quod innumerabiles eorum sint causa: Selencus infinitum mundum: Empedocles mundum quidem vnum, sed vniuersi tantum exiguum esse particulâ. Quid de animâ, nonne pugnantiâ statusse videntur? Pythagoras animam desinit, numerum scipsam cientem: Aristoteles enelechiâ primam corporis: Dicearchus quatuor elementorum harmoniam. Thales naturam irrequietam, sese mouentem: Asclepiades medicus, sensuum coexercitationem: Plato substantiam intellectu pradiam: Stoici spiritum seruidum: Anaxagoras aeri similem: Democritus ignitum quiddam: Epicurus elementalem temperaturam. Neque verò secus de anima principatu, quâ videlicet in parte sit, longè lateq. dissident. Herophilus enim in ventriculo cerebri sedem animæ ponit: Plato & Democritus in toto capite: Erasistratus circa membranam cerebri, quam Epicuradem vocat: Strato in superciliorum interstitio: Parmenides & Epicurus in toto pectore: Diogenes in arteriaco cordis ventriculo: Stoici in toto corde vel spiritu, quia circa cor versatur: nonnulli in ceruice cordis: quidam in precordis: Empedocles in sanguinis concretionem. Ad hec, nonne de sole & lunâ inter se ridiculè propemodum euariant? Anaxagoras, Democritus & Metrodorus, solem esse aiunt globum ferri candentem, vel saxum ignitum: Philolaus solem vtri modo pellucentem, ab igne calefci splendorem accipere: Xenophanes nubem flagrantem. Lunam verò Heraclitus terram dixit nebulâ obuolutam: Stoici temperamentum ex igne aëre; Pythagoras ignitum luna corpus: Xenophanes esse nubem dissipatam: Democritus conglobationem ignitam. Sic de magnitudine horum discordes sunt. Anaxagoras enim solem putat Peloponneso maiorem: Heraclitus latitudine pedali: Anaximander terræ equalem, circulum verò quo vehitur, septies & vicies terrâ maiorem. Lunam similiter terrâ maiorem Stoici censent: Parmenides soli equalem esse contendit. Sed quid hec verbosius persequimur: cum bona pars librorum vtriusque lingue id genus opinionibus sit referta, & quidam luculentis scriptores de his ex professo tractarint? Satis superq. sit, è tantâ copiâ nos vno atq. item altero argumēto breuiter indicasse, quàm nihil inter veteres philosophos vspiciari conueniat. In quorum locum superioribus scotus, Thomas, Aegidius Romanus, alij (si diu placet) successerunt: inter quos non minus quam antiquos illos discrepat, ut vel hac re priscos Academicos, Stoicos, Peripateticosq. maximè referre videantur. Proinde neutiquam absurdum erit, si iocum Seneca vertimus, ut dicamus, facilius inter hologia conuenire, quàm inter philosophos.

Pag. 763. c. NIMIS RVSTICE.] Exactam poetarum curam etiam in minimo temporis articulo describendo ridet.

Ibid. d. ANIMAM AGERE.] Agere animam, est niti ad mortem. Tacitè verò ridet Claudium, qui crebro ventris crepitum solebat edere. Nam anima pro

vento quoque ponitur. Agebat igitur animam: verum ea non potuit erumpere: quod aliquoties accidit conanti ventris exprimere statum.

Ibid. QVI SEMPER INGENTIO.] Propter cognitiones censurarum, quibus expilabat populum. Est enim Mercurius *αγοραγογος*.

Ibid. DE TRIBVS PARCIS.] Parcis non est in veteri codice, sed lacuna vacua, fortassis Græcè scriptum fuit *υιογενε*.

Ibid. NVM QVAM MERITVM.] Locus est ex ambiguo: nam vtrumq. potest intelligi, indignum longo cruciatu, & dignum presentaneo subitio, exitio.

Ibid. CVM ANIMÂ LVCTATVR.] Rursum aliusit ad crepitum.

Ibid. PATERE MATHEMATICOS.] Fortè patiar. nam sunt verba Parca. Verba sunt Clothus. Notat Genethliacos, qui mendacissimi, mendaciorum praesidem Mercurium colunt: quem ne offendant, rariùs vera dicunt. De Mathematicis non minus sciè quidem verè Tacitus in decimo septimo: Genus hominum, inquit, potentibus insidiam, sperantibus fallax, quod in ciuitate nostrâ & vetabitur semper, & retinebitur. Eodem auctore de Mathematicis Italiâ pellendus sub Claudio factum senatusconsultum atrox & irritum.

Ibid. OMNIBVS ANNIS.] In quibusdam codicibus hæc duo verba non leguntur.

Ibid. EFFERVNT.] Efferimus mortuos, quod Græcis dicitur *εὐφροσύνη*.

Ibid. HORAM EIVS NEMO NOVIT.] Si expectas ut Mathematicus tibi quidquam prædicat, opus est ut illi genituram tuam edisseras: quod ab Augusto factum refert Tranquillus, cum in Apollonia fecisset, Theogenis Mathematici periculum comite Aerippâ conscendisset.

Ibid. NATVM PYTAVIT.] Indicat Claudij obscuritatem, quem nemo senserit nascentem. Tullius se quosdam reges natos nescisse dixit, pro eo quod est pro suis ignorare.

Ibid. DEDE NECI.] Carmen Virgilij ex quarto Georgicon, de apibus.

Ibid. DVM HOS FAVCVLOS.] Multis enim iam ius ciuitatis donauerat.

Ibid. CIVITATE DONARET.] Donare ciuitate, est ius ciuitatis tradere, & plane facere ciuem. Hoc etiam Romanam ciuitatem dare Suetonius dixit, sic de Galbâ imperatore scribens: Ciuitatem Romanam rarò dedit.

Ibid. CONSTITVERAT ENIM.] Indicat indulgentiam Claudij, quâ etiam externos, minimeq. merentes honoribus afficiebat. Nam, ut scribit Tacitus, A. Vitellio, L. Vipsiano consulibus, cum de supplendo senatu ageretur, primoresque Gallie, quæ Comata appellatur, fœdera & ciuitatem Romanam pridem assequuti, ius adipiscendorum in vrbe bonorum expeterent, & id senatus non placeret: Claudius contrâ disseruit, maiores suos origine Sabinâ simul in ciuitatem Romanam, & in familias patriciorum adscitos: hortari ut paribus consiliis Rempublicam capessat, transferendo Romam, quod vsquam egregium esset. Orationem itaque principis sequuto patrum consulto, primi Edui senatorum in vrbe ius adepti sunt. Præterea (cui refert Tranquillus) ornamenta consularia etiam procuratoribus ducentariis indulsit. Senatoriam dignitatem recusantibus, equestrem quoque ademit. Latum clauum (quamvis initio affirmasset, non leturum se senatorem, nisi ciuis Romani abnepotem) etiam

etiam libertini filio tradidit. Triumphalia ornamenta Syllano filio suae sponso nondum puberi dedit. Aulum insuper Plautium, qui suam virtutem certis experimentis in expeditione Britannica probarat, Imperatoris maiestatis oblitus, onansem sequutus est, & Capitolium conscendenti leuam latus texit.

Pag. 764. a. SAVROMATAS.] Nouem hac verba non sunt in veteri lectione: aliquis doctus, ad explendam fortassis lacunam, adiecit.

Ibid. IN SEMEN RELINQVI.] Bellè dictum, à segetibus, aut leguminibus sumpta metaphora.

Ibid. QVI MODÒ SE TOT.] Videtur alludere ad triumphum Claudij, quo ob receptam Britanniam apparatu maximo triumphauit: ad cuius spectaculum, ut testatur Suetonius, commicare in urbem, non solum praesidibus prouinciarum permisit, verum etiam exsilibus quibusdam.

Ibid. HIS INTERIM CONVICTORIBVS.] Augurino & Balbà.

Ibid. ABRVPIT.] Mortem Claudij significat.

Ibid. REGALIA TEMPORA.] Rursum allusit ad prouerbiū: Aut regem, aut fatuum nasci oportet. Regis enim nomen apud Romanos, ut tyrannicum & barbarum, inuisum habebatur.

Ibid. AT LACHESIS.] Poëtice natinitatem Neronis describit. Sed o vanum augurem! Putabas optime Seneca morte Claudij libertatem obuēnisse Romanis. At quando Roma sauior unquam tyrannis fuit, quam sub Nerone: de quo tu tamen adeò praclara, sed planè falso Apolline vaticinaris? Id quod tandem ipse expertus es, dum ad necem te compulsi.

Ibidem b. DESCENDUNT SÆCVLA.] Aliter distendunt, pro deducunt: ut Parcas intelligas.

Ibid. MOLLIA CONTORTO DISTENDUNT.] Castigauimus descendunt: exemplar antiquum sequitur. Tametsi distendunt quoque possit legi, si quis ad Parcas referat.

Ibid. VINCUNT TITHONI.] Tithoni & Nestoris longaeuitas vel vulgo nota est.

Ibid. INTENTAS CANTV.] Pro cantui: passim id apud poetas obuim.

Ibidem c. MIHI SIMILIS.] Apollinem enim ut citharadum pingūt. Talis in theatro saepe visus est Nero: qui etiam statuas suas citharadico cultu posuit.

Ibid. NEC CANTV.] Neronem imprimis musica studiosum fuisse, neque quidquam eorum omisisse, quae generis eius artifices & phonaeci, vel conseruanda vocis causa, vel augenda factis abant, testis est Tranquillus. Apollinem enim aequiparare cantu, Solem aurigando videri volebat.

Ibid. FELICIA LAPSI.] Reposuimus lassus, ex veteri scriptura. Intelligit autem lassos incommodis & calamitaribus temporum Claudianorum.

Ibid. LEGVMQVE SILENTIA RVMPET.] Eleganter oppressas leges, silentia legum vocat, iuxta illud: Silent leges inter arma.

Ibid. A CARCERE.] Sumpta est à certaminibus equorum metaphora: in quibus repagulum illud, unde fit initium cursus, carcer dicitur, quemadmodum meta ubi sistitur. Hinc à carcere, siue à carceribus, pro eo quod est ab initio, prouerbiali figurà iactatum. Carcerem in hac significantià Graeci βαλλίστρα appellat.

Ibid. AFFVSO.] Quidam legunt effuso: sed affuso non displicet, pro circumfuso. nam ceruici capillus affunditur.

Ibid. PLENA MANV.] Hoc est, largiter & copiose. Prouerbiū est quo vitur Cicero ad Atticum libro secundo: At hercle alter familiaris tuus Horatius quam plenā manu, quam ornate nostras laudes in altra fultulit.

Ibidem d. DESIIT VIVERE VIDERI.] Sic scriptum est in exemplari veteri: significat autem eum fuisse non hominem, sed somnium hominis. Nam sequitur paulò post, Visus est quasi homo.

Ibid. COMOEDOS AVDIT.] Qui per simulationem fuerant inducti, velut desiderantem oblectari. Auctor Suetonius.

Ibid. ILLA PARTE.] Feditatem assidue pedentis innuit, id vel ex hoc intelligas, quod edictum mediatum est, quo veniam daret in conuiuium statum crepitumq, ventris emittendi.

Ibid. POST BOLETVM.] Quem Agrippina medicatum, venenog, infectum, auidissimo ciborum talium obtulerat. Hinc boletos Nero, quasi deorum cibum, Graeco prouerbio collaudare solebat. Quamquam haec nouem verba in codice VVissenburgensi non sunt.

Ibid. SCITIS ENIM OPTIME.] Vetus, Scitis enim certissime: nec periculum est ne excidant, quae memoriae publicum gaudium impreferunt. Vbi legendum, aut impressit, aut publica gaudia.

Ibid. NEMO FELICITATIS SVÆ.] Epiphonema est.

Ibid. BONÆ STATVRÆ.] Auctoritas enim dignitasq, forme non defuit, vel stanti vel sedenti, ac praecipue quiescenti. nam & prolixo, nec exili corpore erat: ut refert Tranquillus.

Ibid. BENE CANVM.] Fuit enim specie canitiē, que pulebrā.

Ibid. CAPVT MOVERE.] Habuit enim Claudius caput cum semper, tum in quantulo cumque actu, vel maxime tremulum.

Ibid. PEDEM DEXTRVM.] Nam ingredientem destituebāt poplites minus firmi: quod sup. retulimus.

Pag. 765. a. TERTIVMDECIMVM LABOREM.] Duodecim labores Herculis à nullo poeta non sunt celebrati. De his & Virgilij titulo carmen exstat.

Ibid. GRÆCVLO.] Nam non mediocri curā Claudius Graecia sequutus est. Ac saepe in senatu legatis perpetua oratione respondit. Multum vero pro tribunali etiam heroicis locutus est versibus: ut scribit Suetonius. At:

Τίς, πῶς δ' ἐρῆς ἀνδρῶν, πῶς δ' ἰσοῖς ἄλλοις, ἦ δ' ἔτοξ' ἴσ'.

Hoc est:

Quinam es, vnde venis, tibi quae patria atque

parentes?

Hoc carmen ex primo Odyssæ in hunc locū substitui-

mus. Verba sunt Telemachi, Mineruam alloquētis, quae illi Mentæ Taphiorum regis specie tum apparuerat.

Ibid. PHILOGOS.] Erant philologi, qui multiplices variatq, scientiā censabantur: qualis fuit primum Eratosthenes: qui primus hoc cognomen sibi vendicauit. Deinde Atteius Roma tempore Sallustij: quemadmodum refert Tranquillus de claris Grammaticis. Hic de Graecis dicit, tamquam loquacibus, aut verborum phaleras sectantibus.

Ibid. HISTORIIS SVIS.] Scripsit enim & Graecae historias, Tyrrenicōn XX. Carchedonicōn octō.

Ibid. HOMERICO VERSV.] Σκεπτήρας βασιλεύς, ὅτι Ζεὺς κ' ἰδ' ὄρεδ' ἄνεον. Id est: Sceptra ferens rex sum, rerum à Ioue tradita cura est.

Carmen

Carmen hoc ex primo Iliados Homeri, coniecturam sequenti, restitimus.

Pag. 765. a. ERAT AVTEM SEQVENS.]

Αλλ' ὅτι φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ τὸ λαβόντων ἀνάσσει.

Quod multis præsit, vult hic præstantior esse.

Ex eodem Homeri lib. Carmen autem hoc à superiori tertium est. Ridet stultitiam eorum, qui quod reges sint, ac multos imperent, sese meliores putant. Nisi quis hos duos ex Odyssæa secundo versiculos malit:

Σκηπτὸς ὅρος βασιλευς, ἐδὲ φρεσὶν ἀστυματὶδὸς.

id est:

Sceptra regens rex sum, non mente decentia nocens.

Αλλ' αἰὲν χαλεπὸς τ' εἶν, καὶ ἀστυλα πίζος.

Id est:

Immitis fuerit, semper simul impia tractet.

Ibid. ET IMPOSVERAT HERCVLI M IN I M O DISCRIMINE FIBVLAM.] Imposuerat Herculi fibulam: hoc est, compescuerat Herculem de patria sciscitantem. Metaphora est duriuscula, à constrictione membri virilis sumpta, quâ arrectio prohibetur. Id fibulâ obuinciente fiebat. Erat autem citharædis & comædis huius fibula vsus familiarissimus, vocis mirum gratia ad cohibendam Venerem & uaccedinis & ofuscationis matrem. Eam rem multis epigrammatibus festiuissimus poeta Martialis docet, cuius & hoc est:

Menophili penem tam grandis fibula vestit,

Vt sit Comædis omnibus vna fatis.

Hunc ego crediderâ (nam sæpe lauamur in vno)

Sollicitum voci parere Flacce suæ.

Dum ludit mediâ populo spectante palæstrâ,

Delapsa est misero fibula, verpus erat.

Hinc sumpta sunt illæ Septimij Tertulliani locutiones. Carni fibulam imponere, in libro de Monogamia: cuius contrarium, Laxare fibulam delictis: in de Corona militis, decenter & verecundè exprimitis, quod auctor obscæni carminis impudentius dixit:

Nëve imponite fibulam Priapo.

Ceu docuimus in annotationibus nostris in Tertullianum, locis modo citatis. Quoniam verò volumen manuscriptum apertè fabros continebat, non fibulam: putari legendum aliquando ab Episcopo propter molliorem Claudij: ut esset, Imposuerat Herculi, hoc est, deceperat Herculem, similior Græco quàm Romano.

Ibid. FEBRIS.] Plinius indicat, Romæ Febri delubrum in palatio publico fuisse. Porro subsignificat insaniam Claudij, quâ per omnem vitam laborauerat.

Ibid. CETEROS OMNES.] Tacitè notat impietatem & aduersitatem Cæsaris, quem nemo deorum comitatus sit, præter Febrim, & hanc infestam.

Ibid. b. LVGDVNI.] Claudius natus est Iulio Antonio, Fabio Africano Coss. Kalend. Augusti, Lugduni, eo ipso die, quo primum ara ibi Augusto dedicata est. Auctor Tranquillus.

Ibid. MARCI MVNICIPEM.] Pro Marci, legendum credo Munatij. L. enim Munatius Plancus Lugdunum coloniam deduxit, & Rauricam, quæ supra Basileam vno milliario Germanico sita est, ex quâ Basilea deriuata est, vrbs amænissima, necnon optimis iuxta ciuibus ornata. Ei Munatio imperrimè huiusmodi memoria posita est hic in foro, non procul à Curia, me auctore.

L. MVNATIO PLANCO, CIVI ROMANO, VIRO CONSVLARI, ET PRÆTORIO, ORATORIQVE, AC M. CICERONIS DISCIPVLO, QVI POST

DEVICTOS RHETOS, ÆDE SATVRNI DE MANVBIIS EXSTRVCTA, NON MODO LVGDVNVM, SED ET RAVRICAM, COLONIAM DEDVXIT, QVÆ AVGVSTA VPIT APPELLATA, AB OCTAVIO AVGVSTO TVM RERVVM POTIENTE, S. P. Q. BASILIENSIS. TAMETSI ALEMANNORVM TRANSDVCTI COLONI, SVBACTIS RAVRACIS, ROMANISQVE DEPVLSIS, A MÔRE TAMEN VIRTVTIS, QVÆ ETIAM IN HOSTE VENERATIONEM MERETVR, VETVSTISSIMO TRACTVS HVIVS ILLVSTRATORI, CVLPA TEMPORVM PRORSVS ABOLITAM MEMORIAM DE POSTLIMINIO RENOVAVNT. ANNO M. D. XXVII.]

Municipes sunt, qui in civitatem Romanam recepti, muneribus capeffendis apti fiunt. Tocatur itaque in Claudium, perinde ac si Munatio honores consulares debeat, non parenti Druso. Si Marci legas, Ancum Marcium intelligas, quartum Romanorum regem. Meminit & T. Linius Marci Cornely, quem scribit in x. tertia Decadi, prorogato imperio Galliam provinciam obtinuisse.

Ibid. VIENNA.] Vrbs est Galliæ.

Ibid. GERMANVS.] Verus. Quod enim nativum est, germanum etiam dicere solemus. Sic Plauto germana iluivies dicta. Germanum etiam appellamus quod cognatum est. Sic invidentiam & detractionem, germana vitia dicimus. Est & Germanus, ex Germaniâ aliquis, vnde hic amphibologia, quam iocantes affectare solent.

Ibid. ITAQVE QVOD GALLVM.] Quomodo Galli urbem Romanam ceperint, narrat Linius in quinto prima Decadi.

Ibid. ROMAM CEPIT.] Tocus est in amphibologia. Caput hostis, qui populatur: & caput, qui suscipit.

Ibid. L. LICINIUS.] L. Florus meminit L. Licinij Luculli.

Ibid. QVI PLVRA.] Ridet Herculem, per innumeras regiones diuagatum.

Ibid. MVLIO PERPETVARIUS.] De quartariis mulionibus meminit Festus. hic uivvtrivv. Seneca perpetuarium dixisse videtur, aut qui in solidum, aut semper sit vector: aut (quod magis arridet) qui perpetuâ nec interruptâ veftatione suos vellores aliquod perducatur. Ad vehicula mulis vsi sunt antiqui, non equis: vnde muliones vehicularij, quiq; mulis quæstum faciebant.

Ibid. MILIA.] Miliaria.

Ibid. XANTHVIV.] Fluvius est Troie, qui & Scamander dicitur. Taxat Claudium, qui cum in Gallia natus esset, Græcus videri gestiebat, ut quem patria sua puderet.

Ibid. RHODANVM.] Rhodanus fluvius est Galliæ notissimus, qui ex alpiibus non longè quidam à Rheni Danubijs, fontibus oritur, ac Lugdunum la-tus, Ararim ibi suscipiens, mox Isaram Druentiamque, tribus ostiis in mare Tyrrhenum influit. Huius Strabo meminit & Cæsar.

Ibid. DVCI.] Ducuntur hi propriè, quos carnifices ad supplicia rapiunt. Suetonius in Caligulâ: Stans tantummodo intra porticum mediam, à caluo ad caluum duci imperavit.

Ibid. SOLVTE MANVS.] Innuit Claudium signo soluta manus, ut homines capite truncarentur, iubere solitum. Belle igitur dicit, solus am etiam ma-

num Claudij, in hoc satis adhuc fuisse firmam, ut hominem capite priuaret.

Pag. 765. b. PVTARES OMNES ILLIVS ESSE LIBERTOS.] Notat hic Claudium, ut qui nimium in libertos suos indulgens esset. Vnde fiebat, ut ab his, quos non modo praeiis ingentibus, sed & quaesturis praetorijs, ornamentis ornari patiebatur, quibusque multa per fas & nefas acquirere raperetque permittebat, contemneretur, despiceretur, illudaretur.

Ibid. VBI MVRES FERRVM RODVNT.] Hoc ad excitandum risum dictum, significare autem vult magnam rerum mutatione, lociq; diuersitatem. Quasi diceret: si mures hic ferrum rodunt, quales nos esse putas? Theophrastus auctor est (ut refert Plinius li. 8. cap. 57.) mures in Gyro insula cum incolae fugassent, ferrum rofisse. Hic autem ridicule de calo dictum, quasi & illic oporteat esse mures, sed praestantiores.

Ibid. CITIVS MIHI VERVM.] Sabaudi dicitur, aut huiusmodi aliud: sed non scribitur, ut irati sermonem referat.

Ibid. ALOGIAS.] Stultitias. ἀλογίας Graeci eam animae partem dicunt, quae rationis experta est.

Ibid. TRAGICVS.] Et hoc, ut alia multa, ad risum iocose dixit. Nota est Tragicorum amarulentia, tumiditasque.

Ibid. EXPROME.] Carmen est Iambicum, quod constat in locis paribus semper ex Iambo aut tribreui: in imparibus indiscriminatum & Iambo, Spondeo, Daetylo, Anapaesto, Tribreui.

Ibid. EXPROME PROPERE, SEDE QVA GENITVM DICAS.] Exemplar vetus habet, Expritiue propere, sed quae genitus cluas. Hoc carmen nescio quis mutauit in editone Romana, quemadmodum & nos legere coacti sumus: sed prorsus infelicitate. Nam quid opus erat, pro elegantissimo & veteri verbo cluas, supponere dicas? Ego carmen sic restituendum arbitror: Expromere properes, quae gente natus cluas.

Ibid. c. HOC STIPITE.] Clauam obiectat.

Ibid. MOBILE CAPVT.] Supra retulimus, Claudium fuisse capite admodum tremulo.

Ibid. TERGEMINI PETENS.] Notum est, quo pacto Hercules Geryoni tricipiti bones eripuerit, & secum in Graeciam duxerit. Qui fabulae originem nosse volet, Palephatum euoluat. Arrianum quoque legat de gestis Alexandri Magni, lib. secundo, qui Hecataei Abderitae sententiam de Hercule & Geryone refert.

Ibid. HESPERIO MARI.] Hispanico.

Ibid. INACHIAM AD VRBEM.] Hoc est, Argos, Peloponnesi caput. Inachia (auctore Stephano) Peloponnesum significat, non tantum Argos, ab Inacho fluuius. Vnde gentile Inachus. Verba Stephani haec sunt: Ἰναχία ἢ Πελοπόννησος, ἢ μόνον τὸ Ἄργος, ἀπὸ Ἰνάχου τῆς ἑσπερίας τὸ ἐστὶν Ἰνάχιο.

Ibid. NOBILE PECVS.] Boves Geryonis.

Ibid. VIDI.] Rediens ex Hispania.

Ibid. IVCVM.] Cacumen montis.

Ibid. ARARQVE.] Araris fluuius, qui per consensionem Arar dicitur, oritur non longe a monte Vogeto (qui Germaniam a Gallia hodie separat) in colimitio Burgundiae, Lotharingae, ac decurrens per Eduorum Sequanorumque fines, Lugduni Rhodanum influit. Nunc Sonam vocant.

Ibidem d. GALLVM IN SVO STERQVILI-

NIO.] Simili proterbio nostrates vulgo dicitant: Canem in suo sterquilino, siue in suarum adium vestibulo ferociorem esse. Non deest autem in Galli vocabulo latens morsus. Nam in Gallia, Lugduni videlicet, natus est Claudius: cen supra quoque retulimus.

Ibid. FORTISSIME DE ORVM.] Belle tribuit eam Herculi fortitudinem inter deos, quam inter homines habuit.

Ibid. MIHI AFFVTVRVM.] Opitulaturum.

Ibid. Et si QVIS A ME NOTOREM PETISSET.] Non admodum mihi placet notoris vocabulum. Quando vero tantopere Claudius lingua Graeca delectabatur: quid si putemus hic non a me noterem, sed amyntorem, a Seneca fuisse scriptum? Significat autem ἀμύντωρ Graecis defensorem & vindicem: nisi libeat auctore legere pro patrono. Paullo post sequitur contulerim: quod fortassis esse debebat exandarim.

Ibid. MALVISSIS CLOACAS AVGIÆ PVRGARE.] Sic enim hunc locum ex codice manuscripto restitimus. Hic Augias tantum fini collegerat in stabulis suis, ut Ἀγρίων βουσσια Graecis in proverbium abierit, quoties hominem significare volunt, aut rem supra modum immundam. Augia meminit Philostratus libro VIII.

Ibid. SED NON MIRROR, QVOD IMPETVM IN CVRIAM FECISTI: QVONIAM VOLO.] Hic locus sic legitur in libro vetusto: Sed quoniam volo, non mirum, quod in curiam impetum fecisti, nihil tibi clusi est. quem admodum & nos reposuimus. Ceterum aut mendosus est locus, aut (quod potius credo) Graeca hic desunt, & diuersas sententias librarius confudit. Fuit autem in hunc fortassis sensum aliquid scriptum: Sed bono animo sis, quoniam volo tibi patronus esse. Et sunt verba Hercules Claudio respondentis. Interim irrumpt Hercules in Curiam, quam Seneca fingit in celo: neque enim civilitatem didicerat inter homines, omnia cum impetu facere solitus. Itaque Semidei illi, qui intra curiam erant, de Claudio recipiendo consultants, irrumptent illum, & clausa omnia suis viribus perfingere solitum sic alloquuntur: Non mirum, inquit, quod impetum in Curiam fecisti, quasi dicant: Hoc tibi nouum non est. Nihil tibi clusi est. Modò dic nobis qualem Deum, & quae sequuntur.

Ibid. Ἐπικουπίος θεός NON POTEST ESSE.] Haec verba Ἐπικουπίος θεός, praesidio tenuium vestigiorum eruta reposuimus: nisi manus, Ἐπικουέσο θεός. Restituimus & ea quae mox sequuntur: ἔτι ἀπὸ τῶς ἀρχαῖα ἐχέι, ἔτι ἀλλοῖς ἀρχαῖα. hoc est: Neque ipse negotium habet, neque aliis exhibet. Quam sententiam, velut aduersantem diuina providentiae, haecenus explosit optimus quisque, sed in primis Christiani scriptores. Ceterum eleganter in Epicuri Deum iocantur Semidei isti, quando regnant, traesuntur, pugnant deo, si quid poetis creditur. Epicurus autem hebetem & ignauum Deum inducit. Sed & in Stoicorum Deum iocatur, tamquam monstruosum: nam negant Deum Stoici membra habere, puta caput, pedes, ventrem, & quae sub ventre sunt. At deo vulgares & poetici de loco in locum migrant, comessantur, amant. Proinde Stoicus Deus, inquit, quomodo potest rotundus esse, sine capite & praeputio? Quasi dicat: Imperfectum quiddam est Stoicus Deus, & monstri simile. Concedunt tamen, Claudium posse Stoicum Deum fieri, quod corde & capite careat: hoc est, prudentia & mente, propter stultitiam.

Pag. 765. d. STOIICVS?] Subaudi, Deus fiat Claudius?

Ibid. ROTVNDVS.] Perfectus. Horatius:

— Graijs dedit ore rotundo

Musa loqui. —

Figura enim orbicularis, quam & calum possidet, perfectissima est.

Ibid. SINE CAPITE, SINE PRÆPUTIO.] Nam negant Stoici, inesse Deo humanae formae lineamenta. Iocatur itaque non tam in imperfectum Stoicorum Deum, quam in Claudium ipsum, veluti carentem capite, eo quod stultus esset, & carentem præputio, vel ob morbum, vel quod iam ob ætatem ad Venerem importans & inutilis foret.

Ibid. NEC COR, NEC CAPVT.] Quia Stoici Deum faciunt incorporeum, & mentem diuincat, cui nulla sint membra. Id torquet in stultitiam & amentiam Claudij. Apud Græcos obsecans sermo, ἀνεκλόος dicitur: & cordatos vocamus prudentes.

Pag. 766. a. HERCVLES.] Iurantis est: & sunt verba alicuius diuorum. Ridiculum autem, iurare Deum per Herculem.

Ibid. SIMEHERCVLES A SATVRNO PETISSET.] Cum hic locus, & his quæ sequuntur, diuissime lucetis sum, nec succurrebat exemplar manuscriptum. Oportet autem legendum: Iulissimè hercle à Saturno petisset hoc beneficium, & quæ sequuntur: Suntque verba semides eunspiam in illa Curiâ, quam in calo Seneca fingit. Nam hoc animaduertere debet Lector, semideos illos nunc nullo ordine obseruato loqui. Vnde postea Iupiter illos obiurcat: Ego P. C. inquit, interrogare vobis permiseram, vos mera mapalia fecistis. Quasi diceret: In alterâ sententiâ non seruatis euntem consuetudinem, sed rusticano more, quicquid in buccam venit, promiscuè blasteratis.

Ibid. HOC BENEFICIUM.] Ἄπο δῖον videlicet, hoc est, deificationem.

Ibid. CVM MENSEM.] Saturnalia Romæ celebrari mense Decembri solebant, ita ut intra quinque, aut quàm plurimum septem dies finirentur. Claudius autem, qui nunquam temerè (quemadmodum testatur Tranquillus) iracundia abiecit, nisi dissentius ac mandens, toto anno vixit Saturnalia celebrare. De Saturnalibus Claudij Caesaris, ad Lucilium his verbis scribit Seneca noster, quæ mirè faciunt ad hunc locum: Decembris est mensis, inquit, quo maxime ciuitas defudat, ius luxuriæ publicè datum est, ingenti apparatu fonant omnia: tamquam quicquam inter Saturnalia non interfuit, & dies rerum agenda-rum. Ad eò nihil interest, ut non videatur mihi errasse, qui dixit, olim mensem Decembrem fuisse, nunc annum.

Ibid. EIVS PRINCEPS NON TVLISSET.] In his prodigijs corruptis locis nihil prosum erat præsidij à codice manuscripto. Deprehendi tandem legendum, non eius princeps, sed Caius princeps. Sequitur mox, illum deum à Ioue. Liber vetus habet, illum Ioue: sic ut inter illum & Ioue sit lacuna media. Porro per suscipiendum mihi est, dictiones istas, deum à Ioue, nihil ad sensum facere. Doctus quisquam sic multuarie locum castigauit, deum & à præpositionem apponens, aut re diligentius perpen-sa. Ego legendam reor, illum ἀπο δῖον, hoc est, in deorum numerum referri: nam dubio procul ignota vox Græca librario occasionem dedit, ut omittet. Sequitur, damnauit incesti. Lego, damnatum

incesti. Sequitur, Oropenque sororem suam. In manuscripto codice est, oro per quid sororem suam. Coniicio scribendum, eò quod sororem suam.

Sequitur, quam quoniam omnes, scribo, quum omnes Venerem: disjuncto relativo quam. Sequitur adhuc: Quam, inquit, quaro tantum sororem suam stulte studere. Sic & in exemplari scripto legitur propemodum, ita videlicet: Quare, inquit, sororem suam stulte stude. Locus est non solum mendosus, sed & obscurus. Diminatione plane hic opus est. Fortassis legendum: Quare inuidit Romæ historiam suam. Auscultare Athenis dimidium licet, Alexandriæ totum: Vt huius semides sententiâ taxet, quod Græcas historias suas Claudius Alexandriæ curare recitandas singulis annis, & quidem ut utrumque totum, per vices scorsim in duobus Mensibus, instituit stipendijs, veluti contempta Româ: Quam rem his verbis narrat Suetonius. Denique, inquit, & Græcas scripsit historias, Tyrrenicôn xx. Carhedonicôn viii. Quarum causa veteri Alexandriæ Musæo additum ex ipsius nomine, institutumque ut quotannis in altero Tyrrenicôn libro, in altero Carhedonicôn diebus statutis velut in adiutorio recitarentur toti à singulis per vices.

Haellenus ille. Vides illos libros historiarum, auctore Tranquillo, totos fuisse lectos singulis annis. Id ergo est quod dicit Seneca, Alexandriæ totum. Fortassis alterum tantum volumen singulis annis apud Athenas recitabatur, non utrumque: ut sit quod ait, Athenis dimidium. Porro validum argumentum, si dijs placet, aduersus Claudium, quod Græcis plus sanere visus sit, quàm Romanis. Tam à nobis castigata sententiâ sic poterunt legi, & distingui: Iulissimè hercle à Saturno petisset hoc beneficium, cuius mensis toto anno celebrauit Saturnalia. Cuius princeps non tulisset illum ἀπο δῖον, qui quatum quidem in illo fuit) damnatum incesti Syllanum generum suum occidit, eò quod sororem suam festiuissimam omnium puellarum, quum omnes Venerem vocarent, maluit Iunonem vocare. Quare inuidit Rom. historias suas? Auscultare Athenis dimidium licet, Alexandriæ totum.

Quia Romæ, inquit, mures molas lingunt. Hic nobis curua corrigit. Quid in cubiculo suo faciat, nescio: & iam cæli scrutatur plagas. Deus fieri vult. Parum est quod templum in Britannia, & quæ sequuntur. Porro eius sententiâ quæ incipit, Caius princeps non tulisset, hic est sensus: Caius Caligula Caesar nunquam permisisset Claudium recipi in numerum deorum, vel ob hoc quod generum suum L. Syllanum incesti statim damnauit, accusante Vitellio, sed Agrippinâ subornante, quod illicito sororis suæ Iuniae Caluinae amore teneretur: quum eidem crimini Caius Caesar longè magis fuerit obnoxius, ob omnes sorores suas adamas, non vnam tantum. Nam (ut Suetonius scribit) Caius Caligula cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit, plenosq; conuiuios singulas infra se vicissim collocabat, uxore supra cuban-te. Solent autem fures furibus, incesti incestis fauere. Blandimur enim hoc modo vitijs nostris. Porro non occidit Claudius generum suum Syllanum, sed ipso conueniente per edictum Vitellij ordine senatorio mortuus est, & curare magistrum coactus: quum fortè eo anno prætor esset, & pridie senatus lectus foret, lustrumq; conditum. Præterea affirmatorem Caesar dicit. Quibus rebus offensus ornatisimus iuuenis, &

aliàs

alias clarus insigni triumphalium & gladiatorij muneris magnificentia, quo die Claudius incestas illas nuptias cum Agrippina celebravit, ipse sibi mortem conscivit: sine cuiusque spem vita produxerat, seu delecto die ad augendam invidiam, ut ait Tacitus. Atque hoc est quod hic Seneca vult his verbis: Quantum quidem in illo fuit, damnatum incesti Syllanum generum suum occidit. nimirum ob praestitam mortis occasionem. tam satis apertum puto, quid sibi velit illa verba, eo quod fororem suam festi- uissimam omnium puellarum, quum omnes Venerem vocarent, maluit Iunonem vocare. Significat enim per Venerem, non admodum castam feminam Iuniam Caluinam, quam & Tacitus decoram, sed procacem appellat, à fratre Syllano, uxoris pene loco habitam: id quod per Iunonem, Ioui nexu conjugali copulatam, eleganter innuit. Porro dicitur Claudij, Romae mures molas lingunt, quo frequenter uti solitus videtur, perstringit Romanos, tamquam delicatos & fastidiosos, qui non quibuslibet scriptis recitandis interesse possint, precibus iam & pretio corrogandi.

Pag. 766. a. L. SYLLANVM.] Hic Claudij gener à Vitellio, cum ad id instigaret Agrippina Augusta, de incestu sororis suae Iuniae Caluinae accusatus, quae ante Vitellij nuptias fuerat, ordine senatorio motus est, nec longe post, mortem sibi conscivit. De hoc multa apud Cornelium Tacitum in duodecimo. Fit huius quoque paullo post mentio.

Ibid. MYRES MOLAS LINGVNT.] Causatur mollitiem Romanorum, ut qui praei sint ad libidinem, sed non nisi pulcherrimas sollicitent. Mures enim urbani farinam absumunt, & delicatissimas ad satietatem usque vescuntur: cum rurescunt interim fructulos depascuntur. Quin adeo molles sunt, ut nec caesum arrodam, sed lingant molitam farinam. Apparet hoc dictum fuisse familiare Claudio, de muribus ferarum arrodamibus.

Ibid. HIC NOBIS CVRVA CORRIGIT.] Subest, ut opinamur, sensus obscenus: velut si diceretur: Claudius adeo circa Venerem est intemperans, ut ad libidinem suo nos exemplo incitet. Etenim ut Claudius verissime cecinit,

Mobile mutatur semper cum principe vulgus. Corrigitur, est emendare: est & rectum facere, atque arripere. Si quis hoc simpliciter accipiendum putat, erit ignorantia in censoriam Claudij severitatem. Si referendum ad proximè precedens dicitur, quid si legas? Hic nos scurra Caesar regit, ut sit alicuius Mimi clausula.

Ibid. IN CVBICVLO.] Alludit ad hoc, quod refert Suetonius: Mortem videlicet eius celatam fuisse, donec omnia circa successorem ordinarentur. Tacuit itaque corpus mortui Claudij dies aliquot in cubiculo. Et haec verba & superiora, & quae proximè sequuntur, intellige Roma fuisse in senatu dicta, cum deliberarent, esset ne in numerum deorum referendus Claudius: id quod etiam ex sequentibus magis patescet. Fingit autem Curiam in celo, qualis erat Senatorum Roma.

Ibid. TEMPLVM IN BRITANNIA HABET.] De hoc sic Tacitus, ubi de Camuloduno loquitur: Ad haec templum diuo Claudio constitutum, quasi ara aeternae dominationis aspiciebatur.

Ibid. TANDEM IOVI VENIT IN MENTEM, PRIVATIS.] Fortassis legendum, primatis intra

Curiam moranteis sententiam dicere, nec disputare. Ut intelligas, voluisse Iovem senatores prime auctoritatis sententiam dicere omnia ista à pedariorum senatorum disputatione.

Ibid. VOS MERA MAPALIA.] Promiscue sententiam ferentes, non seruato ordine alius alium turbantes. Mapalia sunt iuguria rusticorum. Estq; vocabulum Punicum. Alludit autem ad proverbium, Rus ciuitas. Consine est Epicharmicum illud, αἰ γὰρ ἡ πόλις ποίσις: id est, E ciuitate rus facis.

Ibid. QVALISCVMQVE EST.] Quam contemptum hoc de Casare dicit Iupiter.

Ibid. DIMISSO.] Secedere iussu.

Ibid. IANVS PATER.] Per Ianum hic aliquem senatorem intelligit. Sed & Acon in Satyram Horatii, cuius initium; Sic raro scribis, testatur tres Iano in foro fuisse statuas: ad unam conueniebant creditores & faueratores: ad alteram, qui sanus redderent: ad tertiam, qui locarent sanus. Indicat igitur hic, fuisse maximum questum Claudij.

Ibid. b. HOMO QVANTVM VIA SVA FERT.] Ostendimus alius, quo sensu sit accipiendum id, quantum via sua fert. Quia tamen praecedat homo, quid si legas quantumvis vafer, & qui semper videt a qua parte veniat, hoc est, simul ante & post. Quae Graeca verba restitimus ex vestigijs, quae erant in codice manuscripto. Clausula est, quae Homerus sapè vitur: ut Iliad. α. & rursum Iliad. γ.

Οἷε δ' ὁ γέρον μνηστῆρ, ἀμα πρόσω καὶ ὀπίσω. Et Iliad. σ.

— ὁ δ' ὄλεθ βεγ πρόσω καὶ ὀπίσω.

de Polydamante loquitur.

Ibid. SEMPER VIDET.] Vel quod bifrons, vel quod tres haberet statuas. Et addit ridiculè, quantum via fert, quasi videre, sit videri.

Ibid. QVOD IN FORO IVVAT.] Notat ambitionem fori, quod à patrono iam non veritas, sed eloquentia exigeretur: & index non tantum doceri cuperet, sed etiam delectari. Quemadmodum indicat & Quintilianus. Non dubito autem quin hic legendum sit viuat, non iuuat. Notat autem quempiam, qui consuls factus erat ex numero nummulariorum, assidue in foro versantium. Nam qui inter homines versantur, plus eloquentiae plerumque habent.

Ibid. NE ALIIS VERBIS.] Ridicula religio in re conficta, sed festiuitate simulata.

Ibid. DE MAGNITVDINE.] Subnotat locos communes, in quibus ostendandi ingenij causam nimiam solent immorari Rhetores.

Ibid. IAM FAMA MINIMVM FECIT.] Duo notat, passim collectos sordidos in ordinem senatorium, & pessimos etiam imperatores, in deorum numerum relatos magis iam ex more, quam ex merito. Exemplar manuscriptum nimium habet, non minimum. Fortassis legendum, mimum fecit. Ut sit sensus: Adde vulgaris res esse capis, etiam immeritis inter deos consecrare, ut scenicis ludis argumentum subinde praebet. Nam quid est aliud hic Seneca ludus de Apotheosi Claudij, quam minus quidam? Significat autem mimus modo histrionem actorem, modo carmen ipsum sine fabulam. Sic Laberius mimum quemdam, ut auctor est Gellius, Cophinum inscripsit: alium, Alexandriam: alium, Pullonem. Huiusmodi mimus fuit Lau-reolus quem Catulus Mimographus edidit, in quo iudex agebatur in crucem. Lau-reoli mimi Iuuenalis & Martialis meminerunt, & Tranquillus in Caio Caligula,

ligula, his quidem verbis: Et quum in Laureolo Mimo, in quo actor propiciens se ruinâ sanguinem vomuit, ut plures secundarum certatim experimentum artis darent, cruore scena abundavit. *Quem locum sic opinor legi debere:* in quo actor prorepens e ruinâ, sanguinem vomuit, plures secundarum: & qua sequuntur. *Iam arbitror liquere, quid sibi Septimius Tertullianus, omnis antiquitatis peritissimus, velit, quum in libro quo aduersum Valentinianos pugnat, sic scribit, de Enthymesi illâ Valentinianorum loquens:* Ita depulsa, Inquit, quod minus pergeret, nec habens, superuolare crucem, id est Horon, quia nullum Catuli Laureolum fuerit exercitata, ut desinita, ut passio illi, in tricâ multiplici atque perplexâ, omni genere eius coepit adfigi. *Vult enim dicere, Enthymesin non fuisse exercitâ in scenâ, in agendâ fabulâ illâ quam Catulus Mimographus Laureolum inscripsit, in quâ iudex in crucem agebatur. Alioqui si illam scenicorum histrionum in representandâ in crucem acti presidis fabulâ dexteritatem habuisset, sortasus crucem superuolasset, id est, Horon.*

Pag. 766. b. ETIAM PESSIMUM QVEMQVE ILLVM AFFECTARE.] *Hac clausula non est in codice VVissenburgensi.*

Ibid. ILLVM.] *Honorum.*

Ibid. IN PERSONAM, .ON.] *Nam cum in genere dicit, in rem pronunciat, non propriè in Claudium.*

Ibid. EX HIS QVI ἀβήρης καρπὸν ἔδουσαν.] *Id est, agrorum fructu vescuntur. Restituimus hunc locum manuscripti libri vestigijs adiuti. Est autem apud Homerum Iliados ἔ.*

Ἐὶ δὲ τις ἴσῳ ἔσῳ ἢ ἀβήρης καρπὸν ἔδουσαν.

Ibid. AVT EX HIS QVOS ALII ἔσιδ' ὠπος ἀβήρης.] *Hoc est, frumentiferum rus. Et hunc locum erimus. Est autem hac clausula apud Homerum frequenter obuia: ut Odyssea a.*

Καὶ γὰρ Κικλώπιον φῆρι ἔσιδ' ὠπος ἀβήρης.
Est verò ἔσιδ' ὠπος terra epistheum.

Ibid. S. C.] *Senatusconsultum.*

Ibid. DICTVS PICTVSVE.] *Est nonnihil festiuitatis in imitatione: nam his modis loquuntur iuriconsulti, & qui senatusconsulta conscribunt.*

Ibid. DEDI LARVIS.] *Terriculamentis inferorum. Larvæ sunt poxia inferorum umbra. Et dedimus noxa animal quod laetit. Fecit iniuriam Larvis, qui mortuus pro Deo vulneris haberi, cum nihil sit nisi umbra.*

Ibid. EVM DEDI LARVIS. SED PROXIMO MVNERE INTER NOVOS AVTORATOS.] *Reposuimus ex manuscripto codice pro dedo, dedi: & pro noxios, novos. Porro sententia adhuc est imperfecta, nisi pro sed legamus & proximo. Sic autem restitui debet: Qui contra hoc S. C. Deus factus, dictus, pictusve erit, eum dedi larvis, & proximo munere inter novos autoratos, ferulis vapulare placet. Nam ad hoc verbum placet, in sine, etiam superiora referri debent. Ex hoc loco veterem spectaculorum morem animaduertere licet, quo ferulis verberabantur, qui nuper se lanistis addixissent. Nam hos vocat autoratos, ubi rudes adhuc primum in harenam prodissent. Solent autem in nullâ non arte ludicra aliquo tentari rudes. Sic mos tentandi novos scholasticos Athenis observatus narratur in vitâ Magni Basilij, de Basilio & Gregorio Nazianzeno.*

Ibid. DIESPITER.] *Ionis cognomentum est: quem sic vocant, quasi diei patrem.*

Ibid. COS. NUMVLARIOLVS. HIC QVÆSTV SE SVSTINEBAT, VENDERE CIVITATV LAS SOLEBAT. AD HOC VELLE ACCESSIT HERCVLES.] *Hunc locum ausim iurare corruptissimum esse. Nam ista dictiones, Ad hoc velle, plane portentosa quaedam sunt mendarum. Diu hic laborant, nec quicquam venit in mentem, quod prorsus probem. Inter cetera visum est legi posse, Cos. numulariolus. Hic quæstu se sustinebat, vendere ciuitatulis solebat olei culeos. Accessit Hercules. & c. Tum videndum, an pro numulariolo legendum sit culleariolus. Sed hac coniectura esto.*

Ibid. ET AVRICVLAM EI TETIGIT.] *Auris memoria dicata. Vnde qui attestantur, aut admovent, auriculam vellere dicuntur.*

Ibid. DIVVM AVGVSTVM SANGVINE.] *Fuit enim nepos Augusti. Nam patrem Claudij Caesaris Drusum, cum Liua Augusto granida nupsisset, intrâ mensem tertium peperit. Auctor Tranquilius.*

Ibid. QVAMIPSE DEAM ESSE IVSSIT.] *Auia enim Liua (ut refert Suetonius) diuinos honores, & Circensium pompâ currum elephatorum decernendum curavit.*

Ibid. E REPVB.] *Ex usu Republica Romana.*

Ibid. c. QVI CVM ROMVLO POSSIT FERVENTIA REPARARE.] *Exemplar manuscriptum habet, Qui è Romulo possit feruentia rapa notare. Ego castigavi vorare. Ceterum videndum, an pro Romulo scribendum sit rhombulo: ut hic sit sensus: Expedit esse aliquem, qui feruentia rapa vorat è rhombulo: hoc est, vase eius figura cuius est rhombus. Fieri potest, ut huiusmodi vase peculiariter visus sit Claudius. Boletorum, & similibus ciborum, quibus & rapa annumerari possunt, audiam illum fuisse, Suetonius tradit.*

Ibid. EAMQVE REM.] *Innuat à τὸ βίωτον Claudij plane esse fabulam, ac proinde dignam, qua fictis Ouidij transformationibus insulciatur. Describit enim Ouidius μεταμορφώσεως fabulas: ut Aegles puella in populum arborem, Hecuba in canem.*

Ibid. ET VIDEBATVR CLAVDIVS SENTENTIAM VINCERE.] *Vetusior codex habet sententia. Conticio scriptum à Seneca fuisse, Et videbatur Claudium vnâ vincere, subaudi sententiâ. Pars Claudio fauentium vno tantum calculo vincebat partem diuersam, Attende, Claudium paucis fuisse probatum.*

Ibid. FERRVM SVVM IN IGNE.] *Hoc est, rem suam agi. rogatus enim erat, ut Claudio patrocinaretur. Sumpta est metaphorâ à fabro ferrario. Suballudit autem ad hoc, quod Hercules etiam ex homine Deus factus esset: id quod tantâ nunc ambitione Claudius assequi nitetur. Ac profectò Hercules Claudium Deum Roma effecit: hoc est, precibus & instinctu Agrippinae, hoc modo dati veneni suspensionem evitare volentis, senatus quasi vi impulsus, Claudio diuinos honores decreuit.*

Ibid. NOLI MIHI INVIDERE.] *Expressit Seneca morem, etiamnum magis communem quam utilem.*

Ibid. MANVS MANVM LAVAT.] *Prouerbiū est de operâ mutuū prestandâ. Gracè sic effertur, ἄλλοις ἄλλοις ἔχει.*

Ibid. TVM DIVVS AVGVSTVS.] *Quoniam superiora*

periora ad senatum Romanum retulimus, hic sub Augusti personâ Nerone Caesarem intelligere poteris. Nam Nero Claudium diuinis honoribus destituit, omnibus rerum verborumq; contumelijs mortuum insectatus, ac modo stultitia, modo sauitia arguens, ut refert Tranquillus.

Pag. 766. c. P. C.] Patres conscripti.

Ibid. Ex QVO DEVS FACTVS SVM.] Ridet Augusti diuinitatem. Nam huic viuo quoque diuini honores contigerunt. Mortui non loquuntur.

Ibid. MEVM NEGOTIVM AGO.] Salsè significat, iam priuatum nec curare, quid agatur vsquam.

Ibid. IN HOC.] Ad hoc. Et pronuntiandum cum exclamatione.

Ibid. OPERIBVS.] Vt foro cum aede Martis vltoris, templo Apollinis in palatio, aede tonantis Iouis in Capitolio.

Ibid. INFRA INDIGNATIONEM.] Quasi dicat: Etiam si multa nunc allegem, adhuc non videbor indignatus, sed iuste conqueri.

Ibid. d. PRAECIDIT.] Verba sunt ex aliqua oratione Messalla. Subest autem locus ex ambiguitate. Nam praecido significat amputo, & aliud obsecans, quam vt libeat exponere.

Ibid. QVAM CANIS FRVSTVM ABCIDIT.] Emendauit, quam canis excidit, exemplar manuscriptum secutus. Videtur autem Claudius canibus excelsis delectatus fuisse. Porro quando manuscriptum exemplar mirè corruptum est, suspicari libet hic scriptum fuisse, extra edit, pro excidit: vt sit ad Graecum prouerbum allusio κών παρ' ἐντέροις, id, Canis iuxta intestina.

Ibid. DE TOT ACTIBVS TVIS.] In cognoscendo enim ac discernendo, mirâ varietate animi fuit: vt inquit Tranquillus.

Ibid. SED QVID EGO DE TOT ACTIBVS IVRIS DICAM.] Fortassis legendum, de tot praestantibus vinis: aut, de dodrantibus vsuris.

Ibid. NAM ΤΗΣ ὀργῆς ἄγρῃ σενεσцит ἢ νόσος.] Hunc locum maximo labore restitui, quod Graeca Latinis litteris essent scripta, & Latina non minus deprauata forent quam Graeca, hoc modo: Nam & si Phormea Graecè nescit, ego scio. Sensus est, ira morbus agè senescit. Reddit rationem Augustus, cur domestica mala potius commemorare velit, quam publica. Alludit ad prouerbiū, Ira omnium tardissimè senescit: quod Graeci dicunt, ὁ θυμὸς ἐσχάτον γηρασσει, id est, ira postremum senescit.

Ibid. Πυρροπολιτικὸς ἴσπε, QVEM VIDETIS.] Et hoc verbum ex qualibuscumque vestigijs reposui. Thraconicum nomen est, ab expugnatis arcibus & oppidis deductum: quod gloriosum militem Plautus vocauit. Notatur autem hic Claudius, qui potentiam suam in miseros, & qui resistere non possent, ostendere voluerit.

Ibid. DVAS AMITAS.] Nam Iulias, alteram Drusi alteram Germanici filiam, crimine incerto, nec defensione vllâ datâ occidit. Hic Drusus autem & Germanicus Tiberij Caesaris fuerunt filij.

Ibid. VIDERIS IVPITER, AN IN TVA CERTE MALA.] Codex vetustior habet: Videris Iup. an in causâ, certè in tuâ. Scriptum opinor à Senecâ, Vide-

ris Iupiter non mea mala, certè in tua, si hic inter nos futurus est.

Ibid. QVOS QVASQVE.] Imitatio festiuitatem habet, simul & emphasin. Sic enim loquuntur in iudicialibus causis. Et intelligimus illum nec feminis pepercisse.

Ibid. ECCE IVPITER.] Alludit ad id quod est apud Homerum, in fine primi Iliados. Iupiter aliquando cum Iunone, quod inter coniuges non ita rarum est, rixatus, cum verbera huic infligere cepisset, Vulcanus qui forè tum aderat, accurrens Iunoni subsidium ferre volebat. At Iupiter iratus hunc pedibus arreptum è caelo rotauit: qui cum totum diem decidendo consumpsisset, tandem in Lemnon insulam (manè enim deiectus fuerat) sub vesperam lapsus, ibi statim ab indigenis subleuatus est. Quod apud Homerum his carminibus ipse testatur, dum Iunonem monet, ne marito aduersetur: sin illius in se furorem concitet, Vulcanum nequaquam superpetas laturum, ut pote qui Iouis iram olim senserit:

Ὡδὴ γάρ με καὶ ἄλλο τ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα,
 Πίε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βυλῆς θεοπέσσιοιο.
 Πᾶν δ' ἤμαρ φερόμην, ἄμα δ' ἠέλω καταύγει
 Καί περ σπονδὴν ἔχων (ὄλιγος δὲ τι θυμὸς ἐνέει)
 Ἐνθά με Σίντιος ἀνδρὸς ἀφάρκμοισ' αὐτοῦ πείσονται.
 Quos versus sic nos, ut sententiam redderemus, ex tempore Latinos fecimus:

Me quidem laetae nuper tibi adesse volentem,
 Arreptum pede de magno deiecit Olympo.
 Atque diem totum delapsus ab aethere, tandem
 In Lemnon cecidi, exanimi vix pedore spirans.
 Hic vbi me pia gens delapsum attollere curat.
 Huius fabula sic meminit Phurnutus, simulq; rationem reddit: ῥιφθῆναι δὲ ἐπὶ τῆς Διὸς ἐξ ἕρανος εἰς γῆν λέγεται, διὰ τὸ τοῦ ἀρώτους ἴσως ἀρχομένων χρεῖσται αὐτῆ, ἐκ νεμενοβολοῦ κρημνίου τοῦ του περτυχῆν, καὶ ἐπὶ ἑπινοίᾳ τοῖς αὐτοῖς ἐπιπείσσειν δυναμῶν. id est, Vulcanus à Ioue proiectus in terram è caelo dicitur: quòd hi forsan, apud quos primum in vsu fuit ignis, ex iactu fulminis hunc nacti fuerint, quum instrumenta, quibus ighem excuterent, nullo adhuc ingenio reperissent.

Ibid. VNI VVLCANO CRVS FREGIT, QVEM Πίε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βυλῆς θεοπέσσιοιο: ET IRATVS FVIT VXORI.] Sic nos hunc locum restituumus, praesidio manuscripti codicis. Nam verba quae in prior editione legebantur, Et in Lemnon caelo deturbauit, non exstinxit: doctus aliquis adiecerat, vt Iunonem Graeci carminis expleret. Versus est apud Homerum Iliados u. quem sic reddere possis:

Arreptum pede de magno deiecit Olympo.

Ibid. IRATVS FVIT VXORI.] Cum Hercules olim ex iussu Iunonis nauigationem instituisset, hac vt suum odium nusquam non ostenderet, illi, exorato Boreâ, ventos aduersos immisit. Iupiter ob id indignatus, Iunonem ex alto suspendit, geminam incudem pedibus appendens. Sic enim Iliados 6. loquitur, hoc illi in memoriam reducens:

Ἡ δὲ μέμνη ὅτε τ' ἐπέμω ὑπὸ δ' ἐν, ἐν δὲ ποδὸν οἶον
 Ἀκμονας ἦμα δ' ὕω; —
 Quorum versus hic sensus est:

Ex altone tenes quòd cum suspensâ fuisti
 Nos pedibus geminam incudem demisimus?
 Cuius fabula, quemadmodum & superioris, causam assignat

assignat Phurnutus, περι τῆς παρὰ δεδόμενων μύθων, his verbis: εἰς τὴν ὁ ποιητὴς μύθου παλαιῆς παρομοίαν τῆτο, καὶ ὅν ὁ Ζεὺς ἐμυθεύετο κερμαζένας ἢ Ἡερν χρυσῆς ἀλύσει, τῶ χρυσοφανίς τι ἔχειν τὰ ἀ-
 5ρα. καὶ ἐν τῆς ποδῶν ἀντὶς δ' ὡς ἀλλομονας ἐξήρτηναι, ἢ γῆν ὁ πλοῦτος, καὶ τὴν Σαλατταν ὕψ' ὧν τίνεται κα-
 τῶ ὁ ἀπρ μὴ ἐτέρωθεν ἀποσπαδῆναι διναμυος. Ex
 antiqua fabulâ videtur, inquit, poeta hoc afferre,
 quâ Iouē fabulabantur, Iunonē aureis catenis sus-
 pedisse, nempe quòd auri fulgorē stellæ possideat.
 Ac ad pedes eius appēdisse duas incudes, mare vi-
 delicet & terrâ: à quibus deorsum tenditur aēr, sic
 vt ab horū neutro diuelli possit. Huius etiâ fabula
 meminit enarrator τῆς Σαλατταν τῶν Greg. Nazian.

Pag. 766. a. MESSALINAM.] Hæc fuit uxor
 Claudij: quam mori compulsi, vt est apud Tacitum.
 Fuit igitur immissor Ione.

Ibid. NESCIO INQVIS.] Alludit ad hoc quòd
 Tacitus refert. Messalina enim iam mortem expectã-
 ti, Claudius ubi vino incaluerat, nunciari iubet, ad di-
 cendam causam postero die, adesse. quod Narcissus
 accusator intelligens, ne, si enaderet, in se perniciēs
 verteretur, denunciat centurionibus & tribuno, qui
 tum aderant, exsequi eadem, ita imperatorem iubere:
 illi eam inter fecerunt. Nescire autem visus est. Nam
 occisâ Messalinâ (inquit Suetonius) paullo post quam
 in triclinio decubuit, cur domina non venires, requi-
 siuit, tantē fuit & obliuionis & inconsiderantiæ.

Pag. 767. a. C. CAESAREM.] Caium Caligulam
 putat, is fuit Claudij ex fratre nepos: qui incredibili
 seuitiâ aduersus omne genus hominum grassatus est.
 Quem rerū natura (velut alio loco scribit Seneca) non
 nisi in exitum opprobriamq; humani generis edidit.

Ibid. OCCIDERAT ILLE SOCERVM.] Sylla-
 num enim socerum Caius ad necem secandâsq; nouacu-
 lã fauces compulsi, cassatus in eo, quòd ingressum se
 turbatius mare non esset, secutus, ac se occupandi vr-
 bem, si quid sibi per tempestatem accideret, remansisset:
 quum Syllanus impatientiam nauis e viasset, & na-
 uigandi molestiam. Auctor Tranquillus.

Ibid. HIC GENERVM.] L. Syllanum, de quo ante
 & paullo post.

Ibid. CRASSI FILIVM VETVIT.] Cn. enim Pom-
 peio stirpis antiquæ, Magni cognomen Caius admisit:
 vt meminit etiam Suetonius.

Ibid. HIC NOMEN.] Fecit enim generum suum:
 nam Antoniam filiam maiorem, illi uxorem dedit.

Ibid. CAPVT TVLIT.] Ambiguum est. Potest
 enim intelligi caput tulit, hoc est, exseruit caput, & ad
 honores eleuauit: & caput tulit, hoc est, amputauit.

Ibid. TAM FATVVM, VT ETIAM REGNARE
 POSSET.] Alludit ad vulgi dicterium, quo regnũ stul-
 titiã passim notabant. In quam & ab Erasmo declama-
 tum est in prouerbio, Aut regē, aut fatuũ nasci oportet.
 quod in huius ludis exordio statim usurpauit Seneca.

Ibid. COGITATE P.C.] Hæc verba, & qua sequū-
 tur, vsq; ad eam sententiam, que incipit, Hunc nunc
 deũ facere vultis: non erant in codice VVissenburgēsi.

Ibid. SCILICET.] Ironia cū insitiatione accommo-
 data est particula. Quemadmodũ & illud apud Pœtã:
 Scilicet hic superis labor est.

Ibid. DRYVDARVM.] Dryudarum religionem
 (inquit Suetonius) apud Gallos dire inmanitatis, &
 tantum ciuibus sub Augusto interdicitam penitus abo-
 leuit. De Dryudibus Gallorum sacerdotibus multa me-
 minit Casar in sexto.

Ibid. IMMANEM RELIGIONEM.] Nam pro vi-
 ctimis homines macabant: vt refert Casar.

Ibid. VT ROMÆ NVPTIARVM.] Sensus est: Clau-
 dius hanc ob causam Dryudarũ religionem delent, vt
 frater sui filiam Agrippinam ducere posset: quod non
 licebat antè. Nam Claudius senatum ingressus decretũ
 postulauit, quo iuste inter patruos fratrumq; filias
 nuptiæ etiam in posterũ statueretur. Exstat apud Ta-
 citum, in hanc rem Vitellij oratio coram senatu habita.

Ibid. XXX. SENATORES.] De hoc sic Suetonius:
 Die ipso Claudij & Agrippinæ nuptiarũ, in quin-
 que & xxx. Senatores, trecentosq; amplius equi-
 tes Rom. tantã facilitate animaduertum, vt de ne-
 ce consularis viri renunciantē centurione, factum
 esse quod imperasset, negaret Claudius quicquam
 se imperasse, nihilominus rem comprobaret, af-
 firmantibus libertis, officio milites functos, quòd
 ad vltionem imperatoris vltro procurrissent.

Ibid. TRIA VERBA.] Quòd balbus esset: & tamẽ iu-
 dicis est tria verba dicere, qua diebus nefasti nõ lice-
 bat. Est autẽ iucũda προσομομασία in dicat & ducat.

Ibid. SVMMA REI.] Imperij.

Ibid. EX TABELLA RECITAVIT.] Alludit ad con-
 suetudinem antiquã, quã in senatu censentes, de scripto
 sententiã proferebãt: & recitare verbũ hoc significat.

Ibid. APPIVM SYLLANVM.] Quem cum Messa-
 lina & Narcissus conspirassent perdere, diuisis parti-
 bus, alter ante lucem similis attonito, patroni cubicu-
 lum irrupit, affirmans somniasse se vim ei ab Appio
 illatam: altera in admiratione firmata sibi quoq; eam-
 dem speciem aliquot iam noctibus obuersari retulit.
 Nec multo post ex composito irrumperẽ Appius nun-
 ciatus, cui pridie ad id temporis, vt adesse, præceptum
 erat, quasi planè representaretur somni fides, arcesse
 statim ac mori iussus est. Hæc Suetonius.

Ibid. b. CRASSVM FRVGI.] Huius meminit quo-
 dam loco Tranquillus.

Ibid. TAM SIMILEM SIBI, QVAM OVO OVVM.]
 Prouerbum est, quo vitium, propinquam similitudi-
 nem indicantes. Vide Chiliades Erasmi Roterdami.

Ibid. NEC ILLI RERVVM IVDICANDARVM VA-
 CATIONEM.] Quemadmodum ipse viuens pro con-
 ditione cuiusque ciuis vacationem legis Papia consti-
 tuerat: hoc est, vt eã lege non tenerentur.

Ibid. PEDIBVS IN HANC SENTENTIAM.] Non
 pauci sunt, qui opinantur, pedarios senatores appella-
 tos, qui sententiam non verbis dicerent, sed in alienam
 sententiam pedibus irent: inquit Gellius lib. 3. Vnde di-
 ctum est, in sententiã ire, & pedibus ire in sententiã.

Ibid. CYLLENIVS.] Mercurius, à Cyllene monte
 Arcadiæ sic dictus.

Ibid. VNDE NEGANT.] Versus est Catulli de passe-
 re mortuo Lesbia: Illuc vnde negat redire quicquã.

Ibid. VIAM SACRAM.] Via est Roma sic dicta,
 In hac apparet illum fuisse sepultum.

Ibid. VT SCIRES DEVM EFFERRI.] Iocus est à
 stultitiã. Nam hoc ipsum pugnat cum ratione Dei, ef-
 ferri mortuum.

Ibid. OMNISQVE GENERIS SENATORVM.] In
 exemplari manuscripto legitur senatorum pro sona-
 torum. Ego castigauit æneatorum. Sunt autem ænea-
 tores, tubicines: quòd tuba ex ære fiant.

Ibid. VT ETIAM CLAVDIVS.] Tam stupidus &
 semivolentus, denique mortuus.

Ib. P. R. AMBVLABAT AM QVAM LIBER.] Vetus
 codex habet ambulat. Malum iubilat, siue iubilabat.

Pag. 767. b. PAUCI CAUSIDICI PLORABANT.] Merito lugebant causidici ob mortuum Claudium, quippe qui in se nimiam facilitatem usus esset. Scribit enim Tranquillus, se à natu maioribus audisse, causidicos adeo patientiam Claudii abuti solitos, ut descendentes è tribunali non solum voce reuocarent, sed & laciniam toga retentam, interdum pede apprehenso, retinerent.

Ibid. SED PLANE EX ANIMO.] Obiter taxat publicum morem, quo lugebant etiam conducti. Iuuenalis: Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.

Ibid. TAMQVAM QVI TVM MAXIME REVISERENT.] Hic erat in volumine VVissenburgensi lacunula quadam, verbum reuiuiscerent integre erat perscriptum.

Ibid. DICEBAM VOBIS, NON SEMPER.] Hoc est: Prædicabam vobis, non semper adeo fauentem Cæsarem habebitis, cuius abutimini patientiam. Saturnaliorum licentia nota est: in quibus serui quoque libertate gaudebant, & domini vicissim seruis ministrabant. Sub Claudio plus poterant aduocati quam iureconsulti. Sapit proverbium simile illi, ἄνθρωπος καὶ εἰς ἄνθρωπον, ἢ εἰς θεόν: id est, Foras Cares, non amplius Anthisteria.

Ibid. c. INGENTI ENIM ἑπιπέσει χορῶν ΝΑΝΙΑ CANTABANTVR ANAPÆSTIS.] Hac verba nos vscumque erimus è vestigijs, quæ erant in exemplari manuscripto. Per ἑπιπέσει, vocis contentionem intellige. Cuius contrarium est ἀνεπίπεσι.

Ibid. FVNDITE.] Anapestica sunt familiaria tragædijs, licet recipiant Dactylos & Spondeos. Postremo tamè loco non admittit nisi Spondeum, aut Anapestum.

Ibid. CORDATVS HOMO.] Volumè manuscriptum habet, cordatusiano. Proinde censco scribendum, cordatus Sino: nam precedentis dictionis vltimum elementum est s: ut ad Sinonem Virgilianum sit allusio.

Ibid. REBELLES PARTHOS.] De Parthis sub Claudio Mithridatem regem expetentibus, ac de eorum disensione, lege Tacitum in XII.

Ibid. QVI.] Id est, quo: scilicet neruo.

Ibid. VVLNERE PARVO.] Sagitta.

Ibid. PICTAQVE TERGA.] Propter sententiam pictam.

Ibid. BRITANNOS.] Nam, ut inquit Suetonius, à Gessoriano (nunc Calesum vocant) in Britanniam transmisit, ac Cn. Sentij & Auli Plautij ductu, sine vilo pralio aut sanguine, intra paucissimos dies parte insula in deditionem receptam, sexto, quâ profectus erat, mense, Romam redijt, triumphauit, maximo apparatu.

Ibid. BRIGANTAS.] Populi sunt Britannia: de quorum discordijs meminit Cornelius Tacitus in duodecimo, nunc eam regionem Valli habitant. Ponit etiã Brigantium oppidum Ptolemæus in descriptione Rhetia.

Ibid. ET IPSVM NOVA.] Hoc dixit propter Orcaidas insulas, quas Claudius imperio Romano primus adiecit, ut testatur Eusebius.

Ibid. d. NON ALIVS CITIVS.] Locus est ex ambiguo. Nam citò cognoscit, qui statim intelligit, & absolvit. Et citò cognoscit, qui pronunciat, non auditis partibus, ita ut Claudius solebat.

Ibid. TOTO ANNO.] Ius enim laboriosissime dixit, etiam suis suorumq; diebus sollennibus nonnumquam, festis quoque antiquis & religiosis. Auctor Tranquillus.

Ibid. QVI DAT.] Index inferorum Minos, qui quondam Creta præfuit. Hunc post mortem ob iustitiam suam poete apud inferos ius dicere sinxerunt. At Creenses, ut quos ciuitate & moribus erudit, ad Iouem tamquam præceptorem ita se memorant, in Idæ monte

speluncam ostendentes: atque illi in nonum annum consueffe, nec non didicisse, quæ ad Rempublicam instituendam utilia forent. Id quod Max. Tyrius his verbis innuit. Τι δὲ οἱ Κρήτες, ἢ σοὶ δὲ δοκοῦσιν ὑπὸ βασιλέϊ τῶ Μίνω κομθῆναι καλῶς ἀγαθῶν τῆς ἀρετῆς, δὲ ἰσοκαλοῦν αὐτῶ ἐπιπέσει τὸν Δία ἵνα ἰδῆ αὐτῶ ἢ τῆ Ἰδῆ ἀντροῦ Διὸς, φοιτῆται δὲ τῶ Μίνω δὲ ἰνά τῶ ἴσως συζητῶνται τῶ Διὶ μαθητῶν παρ' αὐτῶ τὰ πολιτικά. ἔτος Κρήτῶ λόγῳ. Meminit huius Homerus Odyssea undecimo.

Ibid. O CAUSIDICI, VENALE GENVS.] De rethoribus dictum, ὑποτιθεῖς ἢ χεῖρα τοῖς λήμμασι καὶ ἢ φωνῆν ἀποπαύουσι, qui muneribus linguam venditant. Sic Velleius Paterculus, vetustissimus scriptor, quem nos nuperrime in Murbacensi bibliotheca reperimus, aliquando studiosis imperituri, Plancum prodisorem, qui ab Antonio ad Cæsarem transfugerat, in omnia & in omnibus venale per quæ eleganter appellat.

Ibid. CONCVSSO FRITILLO.] Nam, auctore Suetonio) Claudius alia studiosissime lusit, de cuius arte librum emisit. Solitus etiam erat in gestatorio ludere, ita effedo alucoq; adaptatis, ne lusus confunderetur.

Ibid. TALTHYBIVS.] Est Talthybius præco apud Homerum in primo Iliad. quem Agamemnon ad tentoria Achillis misit.

Ἄλλ' ἔτι Τάλθυβιον τε καὶ Εὐριπιδῆν προσέειπε. id est: Ast hic Talthybius affatus fuit Euripatenque.

Est & nuncij nomen apud Euripidem, qui Hecubam iussit filiam suam Polyxenam sepelire.

Pag. 768. a. NARCISSVS.] Ab epistolis Claudij, ante omnes dilectus.

Ibid. DOMINVS DOMINI.] Scribit Cornelius Tacitus, Claudium libertos, quos rei familiari præferebat, sibiq; ac legibus adæquasse. De immodicis Narcissi diuitijs, & Claudij in eum indulgentiã, sic scribit Satyricus:

Nec Cræsi fortuna vquam, nec Persica regna Sufficit animo, nec diuitiæ Narcissi, Indulsi Cæsar cui Claudius omnia.

— DOMINVS DOMINI.] Non est in codice VVissenburgensi.

Ibid. VIRGA.] Caduceo.

Ibid. FACILE DESCENDITVR.] Alludit ad poetam: — Facilis descensus auerni.

Ibid. VELVT AIT HORATIVS.] Est apud Horatium in Oda, quâ arborem alloquitur, cuius casu penè perierat: ubi inquit:

Demittit atras bellua centiceps Aures, & intortis capillis Eumenidum recreantur angues.

Ibid. NEC QVEM VELIS.] Superstitiosa siquidè antiquitas nigri seu deformis occursum, in felici omnis loco ponebat. Et tempus nocturnum alioqui per se subinfansum habetur. Hinc illud apud Satyrographum.

Et cui per mediam nolis occurrere noctem. Ab historicis memorie proditum est, quo pacto quidam imperator, quòd in viã Maurum histrionem habuisset obuium, mortem sibi sit ominatus.

Ibid. CLAVDIVS CÆSAR VENIT.] Vetus: Et magnâ voce, Claudius, inquit, veniet. Cum plausu, &c. Nam duæ ista dictiones, Ecce extemplo, illic non habentur.

Ibid. PROCEDVNT CANTANTES.] Ex notulis imperfectis litterarum Græcarum, quæ erant in libro veteri, nihil potui certi colligere. Forè ἑπιπέσει nāniam χορῶν legendum. Sed hæc coniectura est.

Pag. 768. a. HIC ERAT COS.] *Mira hic diuersitas exemplaris, qua plerumque solet accidere in proprijs uominibus. Primum erat lacunula: deinde pro Iunio praetore, vnus praetorius: pro Tralliano, Trallius: pro Coriotecto, Cortatectus: postremo pro Eulidio, Fabius.*

Ibid. TROGVS.] *Sauselli Trogi meminit Tacitus. Ibid. QVOS NARCISVS DVCI IVSSERAT.] Hi inssu Narcissi fuerant occisi.*

Ibid. MEDIVS ERAT IN HAC CANTANTIVM TVRBA NOSTER PANTOMIMVS.] *Sic & in codice manuscripto legitur. Nos tamen pro nofter, substitui- mus Nestor. Nam indubie locus hic de M. Nestore est intelligendus: cuius senel atque iterum in vita Caij Caligula meminit Suetonius, adamauit ab illo tradens.*

Ibid. PANTOMIMVS.] *Minus imitatore m significat: Pantomimus est, qui omnes personas effin- git representatq.*

Ibid. QVEM CLAVDIVS DECORIS CAVSSA.] *Nescio an sit legendum Caius: ut intelligas, Nesto- rem amatum ex obsequio gratiorem factum.*

Ibid. b. CONVOLARVNT PRIMVM OMNIVM.] *Vetus liber habet, Conuolantur omnium liberti. Fortassis scribendum, Conuolantur obuiam liberti.*

Ibid. MYRON, AMPEVS AMPYRONAS.] *Hic rursus nomen diuersitas, & alius ordo. Pro Ampy- rona, Antopas est in codice manuscripto: & pro Phe- rona, Pheronatus. Alius habet hoc modo: Poly- bicus, Myron, Arperas, Ampeus, Pheronastus, quos, &c.*

Ibid. POSIDES.] *Libertorum praecipue suscepit Po- sides, quod enim etiam Brutum annico triumpho inter mi- litares viros hasta para donauit: ut refert Suetonius.*

Ibid. FELIX.] *Hunc cohortibus & alis provin- ciaeq. Iudaea praeposuit, trium reginarum maritum. Auctor Tranquillus & Tacitus. Apud Felicem Paulus Apostolus ad Iudaeis accusatus, se excusauit: ut scribit Lucas in Actis Apostolicis, & meminit Eusebius.*

Ibid. CVM PALLANTE FRATRE.] *Hic fuit à ra- tionibus Claudij, quem & Narcissum, de quo paulo ante, decreto quoque senatus non modo praemij inge- nitibus, sed & quaestoris praetorisq. ornamentis ornari libenter passus est. Tantum praeterea acquirere, & ra- pere, ut quarente eo quondam de fisci exiguitate, non absurde sit dictum, abundantum si à duobus libertis in conseritum reciperetur: ut prodit Suetonius. De his & Plinius meminit, sic scribens: Multos postea cog- nouimus seruitute liberatos, opulentiores, pari- ter tres Claudij Principatu, Pallantem, Callistum, & Narcissum. Cornelius Tacitus ubi de Pallante lo- quitur: Fixum est, inquit, are publico senatus- consultum, quo libertinus festerij ter millies pos- fessor antiquae parsimoniae laudibus cumulabatur. Hinc cecinit Iuuenalis:*

Ego possidebo plus Pallante & Licinis.
De monumento Pallantis, ad Montanum Plinius iu- uenior meminit.

Ibid. HARPOCRAS.] *Huc lectica per urbem ue- herat, spectaculag. publice edendi ius tribuit.*

Ibid. POLYBIVS.] *Hic à studijs Claudij saepe in- ter duos consules ambulabat.*

Ibid. QVOS OMNES CLAVDIVS.] *Voluen an- tiquum habet. Quos Claudius omnes necubi im- peratus esset permiserat.*

Quem locum doctus aliquis castigare uolens, Seneca mentem non est assequutus, quem opinor sic scripsisse:

Quos Claudius omneis, velut tibi imperaturus esset, permiserat.

Ibid. EXCLAMAT.] *Euestigis hic Graecarum di- ctionum, quae libellus manuscriptus continet, nihil erueri potui: nisi si quis scriptum fuisse putet τὰς τὰς φιλίας ὁπῶν, id est, omnes amicos uideo.*

Ibid. IN IVS EAMVS.] *In codice VVissenburgensi tantum est eamus: & loco duarum dictionum praee- dentium, erat dimissa lacuna. Nec est fellas, sed stel- las. Namine fellarū intelligantur subsellia iudiciaria.*

Graeci uocant columnam sepulchralem, in qua po- nitur inscriptio.

Ibid. LEGE CORNELIA.] *Lege Cornelia de scia- riy tenetur, inquit Martianus in consulibus, libro Pandectarum quod ad agrimo octauo, qui hominem oc- ciderit, cuius se dolo malo incensatum factum erit, qui- ue hominis occidendi, surti ue faciendi causa cum telo ambulauerit. Pena huius legis est, in insulam depor- tatio, & omnium bonorum ademptio. Sed solent hodie capite puniri, nisi honestiore loco positi fuerint, quam ut legis penam sustineant: ut habetur eodem titulo. Mirè uero hic expressit morem pristinum iudiciorum.*

Ibid. EQVITES ROMANOS.] *Hunc locum sic ar- bitror legi debere: Equites Romanos CCXXI. Ceteros ὅσα ἄλλα ὄντα τὰ νόμιμα, id est, innumeros, quorum uidelicet numerum non minus difficile sit inire, quam aut arene aut pulueris. Est Iliados 1.*

Quod si uon ὄντα ὁ οὐδὲν ἄλλα ὄντα τὰ νόμιμα.

Ibid. EXTERRITVS CLAVDIVS OCYLOS VN- DECVMQVE CIRCVMFERT, VESTIGAT ALIQVEM PATRONVM, QVI SE DEFENDERET.] *Hae uerba non sunt in codice VVissenburgensi.*

Ibid. c. CLAVDIANA LINGVA.] *Sine quod Gal- lus esset, sine quod balbus, sine quod semper ageret Claudij negotia, locus est ex amphibologia.*

Ibid. HOMO IUSTISSIMVS.] *Iustum enim par pari referre. Sic ille tractauerat eos. Alioqui iniustis- simum est, reum non sine re loqui.*

Ibid. NOVITATE REI.] *Quod uidelicet unā tantum accusationis parte audita, statim iudicasset.*

Ibid. QVAM NOVVM.] *Saepe enim inauditos, reos damnauerat.*

Ibid. SIMINVS DIJ LATVRA FECISSENT.] *Hic locus deprauatissimus multum mihi negotij exhibuit. Liber manuscriptus habet, si vni dij latura fecissent. Conticio legendum, Semidij laruam facesseret, id est abiceret, subandi Claudius. Nam sic & Lilius hoc uerbo facello utitur.*

Ibid. TANTALVM SITI.] *Tantalus stagno apud inferos labrotenus immersus & pomis circum os ex ar- bore propendentibus, siti tamen & fame torquetur. nam si libere uelit, refugit aqua: si pomum arripere tenet, arbor sursum resilit. Ouidius:*

Quaerit aquas in aquis, & poma fugacia caprat
Tantalus. —

Ibid. SISYPHV M ONERE.] *Sisyphi saxum illud ingens apud inferos, ubi in montem protrusum fuerit, statim delabitur, iterum inani conatu sursum ferend- dum. De huius & Tantalus panis lege Homerum 11. Odysea, circa finem: ubi Phyxes refert, quae apud in- feros uiderit.*

Ibid. NON VMQVAM SISYPHV M.] *Hae clau- sula non erat in codice VVissenburgensi.*

Ibid. IXIONIS MISERI ROTAM SVFFLAMINAN- DAM.] *Ixion apud inferos rota alligatus, a sidue cir- cūfertur. Meminit huius Lucianus in dialogis deorū.*

Pag. 768. c. ALIQVANDO IXIONIS MISERIAM SVFFLAMINANDAM.] *Quid si legas sublamminandam: à laminà deducto verbo?*

Ibid. EX VETERANIS MISSIONEM.] *Vitiorum metaphorà militari. Militibus enim datur missio, cum citra ignominiam excautorantur.*

Ibid. NON PLACVIT VLLIS EX VETERANIS.] *Vetus libellus non habet hæc duo vocabula ex veteranis: sed horum loco lacunam.*

Ibid. POENAM EXCOGITARI DEBERE, INSTITVENDVM.] *In manuscripto volumine legitur, constitui debere, excogitandum illi.*

Ibid. ET ALICVIVS CVPIDITATIS, SPES SINE FINE EFFECTVS.] *Propemodum certus sum, sic scripsisse Senecam: Et alicuius cupiditatis specimen sine effectu.*

Ibid. ALEA LVDERE.] *Quà viuens adeò studiose ludit.*

Ibid. d. C. CÆSAR.] *Nam Caligula Cæsar, Claudij ex fratre nepos, hanc (ut scribit Suetonius) non nisi ad ludibrium referuauit. Quid mirum igitur, si à Caio in seruitutem poscatur?*

Ibid. AB ILLO FLAGRIS.] *De his qui iussu Caligula vapularunt, in hunc modum scribit Seneca nosser lib. 3. de Irâ: Modò C. Cæsar, Sextum Papium, cui pater erat consularis, Bethenum Bassum, quaestorem suum procuratoris sui filium, aliosque & equites Romanos & senatores, vno die flagellis cecidit.*

Ibid. COGNITIONIBVS.] *Cognitiones sunt causarum: ut cum dicimus, Senatus Romani cognitionem certæ legi non fuisse obnoxiam. Ac proculdubio Caium hic notat, ut qui cognoscendi prouinciam sapè libertis suis committeret, quo magis à curis liber aliorum otio fruere.*

HADRIANI IVNII HORNANI ANNOTATIONES IN L. ANNAEI SENECAE LVDM DE MORTE CLAVDII.

LVDM de morte Claudij Cæsaris, à Senecâ iocose, sed non absque felle sale, eruditè leporibus condito, conscriptum, ostendi olim in meis animaduersionum libris, diuerso planeq; alio fuisse titulo ab auctore innulgatum, quam nunc inscriptus legatur. Nec de sententiâ nunc quidquam miso, praesertim quum disertis illud verbis proditum sit à Diogene Cocceio, haudquaquam dilute auctoris atis scriptore, qui historiarum duodecesagesimo libro scribit à Senecâ exisse opusculum titulo ἀποκολοκύντων, quo Claudij Cæsaris ad superos excessum consignari. Eius hæc sunt verba: Σενέκῃς ἰσοῦ ἡ δὲ ἔργῃ οὐ Σενέκῃς, οὐ γὰρ ἔργῃ, ἀποκολοκύντων αὐτῷ ἀσπίρῃ ἀπὸ δαυῖαν ἰσοῦ ἰσοῦ δαε. Quod Latine sonat, propter Græcæ lingua rudes: Composuit & Seneca libellum, cui nomen est Apocolocyntosis, velut Apotheosis quædam & in immortalium cœtum adoptio. Adrita fuit & eodem in loco ratio nominis, eiusmodi sermone: quòd, quum confiter Claudium medicati boletis esu fuisse consumptum, fraude quidem uxoris, sed ingenio Locusta nobilis venesica, huic titulum libello dederit auctor, à præcipui vsus purgante medicamine, Colocynthide: cuius propè nulla inter deiectiona medicamenta compositio est experta apud veteres medicos, usque adeò, ut hodie quoque in hac tam clarâ litterarum & scientiarum omnium luce proli dolor promiscuè quouis in morbo, cuiuslibet ætatis & sexui, à circumfo-

rancis medicamentis impunè propinetur, non sine præfenti multorum exitio. Itaque tanti ego scriptoris auctoritate fretus, seruandum duxi, & quasi postliminij iure asserendum libri titulum, haud otiose aut temere ab auctore vsurpatum, quòd equidem existimo: neque sanè id absque certo temperamento inter auctoris deletum, & inueteratam recepti vsus necessitatem. Quòd si quis vulgatam lectionem mordicus tuendam esse existimari, non laboro, per me licet, is etiam ut cum ratione insanat: præiudicata opiniononi derogatum nihil volo, modò liberum rectius opinaturis iudicium & integrum permittatur. Porro ubi iam codices impressos cum manuscripto exemplari (quod Ioannes Cauchus noster, vir à Græcis & Musis factus, & adiuuandis melioribus litteris natus, nobis communicauit) contulisset, tot loca conspurcata & peruersa offendi, ut periclitari apud me ceperit (absit inuidia dicto) Beati Rhenani auctoritas, viri alioqui longè doctissimi, sed in corrigendo nimium fortè præpoperi & audacis: dum aut de suâ coniecturâ insarcit versus ἀποκόλοκύντων, nihilq; ad rem facientes: aut pro suo arbitratu immutat, quæ rectius legebantur antea: ne quid addam grauius. Certè, meâ quidem sententiâ, consultius foret interdum vigilis & valetudini, meliorumque horarum compendio consulerent nonnulli, quam ita famam aucuparentur. Sed hæc missa facientes, locorum aliquot restitutorum & interpolatorum rationem subiiciamus.

Dux illæ litteræ, S. A. Sancti Amandi codicem vetustum innuunt,
quo vsi in castigando sumus.

Pagina